

Рівненський державний гуманітарний університет
Наукова бібліотека
Кафедра бібліотекознавства і бібліографії
Кафедра культурології
Кафедра документальних комунікацій

**СУЧАСНА БІБЛІОТЕКА ВИЩОГО
НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЯК ЦЕНТР
ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОГО, НАУКОВОГО ТА
КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКОГО
ПРОЦЕСУ**

(Збірник матеріалів IV-ї
науково-практичної конференції
30-31 серпня 2010 року)

Рівне 2010

УДК 027.7
ББК 78.34 (4Укр)
С 91

Сучасна бібліотека вищого начального закладу як центр інформаційного забезпечення навчального, наукового та культурно-просвітницького процесу: зб. матеріалів 4-ї науково-практичної конференції 30–31 серпня 2010 р. / ред. С. Н. Грипич, Г. П. Семенюк, І. О. Мирончук, Л. С. Кушка. – Рівне: РДГУ, 2010. – 95 с.

Відповідальний за випуск:

Грипич С. Н. – доцент,
директор наукової
бібліотеки РДГУ.

Комп'ютерна верстка

Поліщук О. С. –
інженер–програміст.

Рецензенти:

Рогова П.І. –
кандидат історичних наук,
директор ДНІПБ України
ім. В. Сухомлинського.

Бандилко Л.Ф. –
кандидат історичних наук,
доцент кафедри
бібліотекознавства і
бібліографії РДГУ.

У збірник матеріалів конференції увійшли тексти доповідей, у яких різнобічно висвітлено діяльність наукової бібліотеки РДГУ, спрямованої на допомогу навчальному, науковому та культурно-просвітницькому процесу. Автори доповідей висвітлили і свої пропозиції щодо подальших перспектив розвитку університетської бібліотеки.

Рекомендовано до друку методичною радою
наукової бібліотеки РДГУ
Протокол №7 від 19 серпня 2010 р.

©Наукова бібліотека РДГУ
Рівне, вул. Остафова, 31

УДК: [027.7:024]:316

Г.П. МЕЛЬНИЧУК

зав. відділом
наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету

К.М. БОРОВЕЦЬ

бібліотекар 1-ї категорії
наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету

ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА КОРИСТУВАЧІВ – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У РДГУ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ)

***Резюме.** В статті висвітлюється рівень інформаційної культури користувачів бібліотеки, а також аналізується робота проведена на основі соціологічного дослідження в науковій бібліотеці РДГУ.*

***Ключові слова:** інформаційна культура, комп'ютерна грамотність, інформаційно-комунікативні технології, інформаційне суспільство, користувач, наукова бібліотека РДГУ, соціологічне дослідження.*

Інформатизація суспільства та комп'ютеризація всіх сфер людської діяльності стали провідними тенденціями світового розвитку. Інформаційно-комунікативні технології все більше проникають у різні сфери життя, науки, освіти, виробництва, що вимагає відповідних знань і вмінь їх використання та цілеспрямованого формування інформаційної культури. Інформаційна культура сьогодні упевнено перейшла до розряду найважливіших універсальних категорій суспільного розвитку. Вона – складова частина загальної фахової культури сучасної людини.

Тому необхідно підготувати людину до швидкого сприйняття й обробки великих обсягів інформації, опанування нею сучасних засобів, технологій і методів роботи.

Інформаційна культура проявляється в таких аспектах:

- 1) у спроможності використовувати в своїй діяльності комп'ютерні інформаційні технології;
- 2) в опануванні основами аналітичної обробки інформації;
- 3) у вмінні працювати з різноманітною інформацією;

- 4) у знанні особливостей інформаційних потоків у власній сфері діяльності.

Бібліотека є місцем циркуляції, де бібліотекар і користувач об'єднані в єдиному комунікаційному просторі. Наукова бібліотека РДГУ розвивається як компонент інформаційно-освітнього середовища університету, мета якого – надання інформаційних потреб суб'єктам освітнього процесу шляхом надання доступу до інформаційних ресурсів. Наша бібліотека забезпечує інформацією університетських науковців, студентів та викладачів, ставить перед собою завдання швидко реагувати на зміни, вміти відфільтрувати необхідні потоки зі світового інформаційного простору, оперативного організувати доставку, доступ та збереження такої інформації. Зміст інформування визначається навчальними та виховними завданнями вищого навчального закладу, інтересами користувачів, тематикою літератури, що надійшла до наукової бібліотеки. У бібліотеці РДГУ формування інформаційної культури майбутніх фахівців проводиться за багатьма напрямками з використанням різноманітних форм і методів бібліотечного бібліографічного та інформаційного обслуговування. Особливо активна ця діяльність сьогодні, коли бібліотека скеровує свої зусилля на виконання вимог і потреб освіти й науки України щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти. Також формування інформаційної культури користувачів відбувається і через систему рекламних заходів університетської бібліотеки, зокрема:

- допомогу студентам орієнтуватися як у приміщеннях бібліотеки, так і в її окремих підрозділах: читальних залах, абонементах тощо (буклети, путівники, оголошення, схеми підрозділів, розташування приміщень та ін.);
- отримання відомостей про те, що є в науковій бібліотеці, у який відділ можна звернутися за необхідною інформацією та ін.

На сьогоднішній день основним методом формування інформаційної культури першокурсників є лекції з „Основ інформаційної культури”, які наукова бібліотека РДГУ проводить на початку навчального року зі студентами-першокурсниками всіх факультетів.

Також інформаційна культура студентів формується і під час аудиторних виставок переглядів літератури, які організовує наша бібліотека. Такі форми масової роботи вже стали традиційними для багатьох викладачів. Суттєву допомогу у формуванні інформаційної грамотності надають і бібліографічні огляди літератури. Тематика їх різноманітна, відповідає вимогам навчального, наукового і виховного процесів університету та сприяє самоосвіті студентів. Наприклад: „Політологія: історія, теорія, практика”, „Виховна місія освітніх

закладів: базовий рівень”, „Воєнна історія Полісся” та інші. Наша бібліотека проводить також комплексні заходи: „Дні факультетів”, „Дні інформації”, „Дні кафедр”, чільне місце займають літературно-тематичні вечори, усні журнали, бесіди і презентації. Працівниками надаються консультації, довідки (адресно-бібліографічні, тематичні, довідки на уточнення бібліографічних даних, в т.ч. і в електронному режимі).

Інститутом соціальних досліджень РДГУ та науковою бібліотекою РДГУ шляхом анкетування було проведено соціологічне опитування „Інформаційна культура студентів в контексті навчального процесу РДГУ” у квітні-травні 2010 року. Його метою було вивчення інформаційної грамотності студентів у сучасному суспільстві. Об’єктом дослідження стали студенти всіх факультетів університету з першого до п’ятого курсів. Актуальність цього дослідження визначається необхідністю широкого й глибокого вивчення сутності інформаційних запитів особистості та її інформаційної культури в умовах сучасного суспільства.

Предметом дослідження стали: реальні інформаційні потреби студентства, бажані чи звичні шляхи забезпечення таких потреб, мотиви звернень користувачів до бібліотечних фондів. Для більш повного аналізу анкета була умовно поділена на три блоки:

1. Уява студентів про інформаційну культуру.
2. Використання респондентами інформаційних ресурсів у навчальній і науковій діяльності.
3. Удосконалення якості викладання курсу „Основи інформаційної культури.”

В першому блоці студентам було задано ряд запитань з метою виявлення і вивчення їх думки про інформаційну культуру. На думку респондентів, найбільше знань з основ інформаційної культури вони отримують на лекційних і практичних заняттях – 48,2%, а на заняттях з основ бібліотечно-бібліографічних знань – (ББЗ), які проводить наша бібліотека всього 17,7%. Це свідчить про те, що на заняття з основ інформаційної культури в нашій бібліотеці виділяється недостатньо часу, оскільки через завантаженість навчального процесу та ряду інших об’єктивних причин, які не залежать від бібліотеки університету, сьогодні ми не маємо змоги більше часу виділяти на проведення цих занять.

Другий блок анкети складався з чотирьох питань, які підтверджують наступне: студентам важко зорієнтуватися у великому потоці інформації при написанні дипломних, бакалаврських і магістерських робіт – 47,2%, зокрема у пошуку літератури для написання цих робіт (це у відсотковому відношенні 53,8%). Це свідчить про те, що рівень інформаційної культури користувачів все ж

таки є недостатнім, що негативно відображається на продуктивності їх навчальної і наукової діяльності.

За результатами анкетування більше половини студентів (60,9%) відповіли, що отримують інформацію про документи, які використовують у своїй діяльності за рекомендаціями викладачів. Аналізуючи отриману інформацію, розглядаючи її у аспекті сьогодення, ми переконуємося в тому, що все-таки сучасне покоління демонструє досить високий рівень комп'ютерної грамотності використання інтернет-ресурсів, це підтвердили 82,7% опитуваних. Саме тому сучасні студенти найзатребуванішими елементами довідково-інформаційної системи бібліотеки вважають доступ до мережі Інтернет, електронний каталог, повнотекстові бази даних.

У бібліотеці університету студенти мають змогу працювати з фондом друкованих та електронних видань, який постійно збільшується; використовувати як традиційні форми пошуку інформації, так і нові інформаційні технології. При цьому згідно з результатами анкетування великий відсоток респондентів недостатньо володіє методикою пошуку в автоматизованому режимі. Тому 59,9% студентів відчувають гостру потребу у введенні в навчальний процес дисципліни „Основи інформаційної культури”. Для цього потрібно розробити нову редакцію програми цієї дисципліни, відповідні методичні посібники. Користувачі прагнули б отримати знання з основ інформаційної культури саме на лекціях (59%), а також на практичних заняттях (43,1%).

Таким чином, проведене соціологічне дослідження „Інформаційна культура користувачів – важлива складова формування майбутніх фахівців в РДГУ” дозволяє зробити відповідні висновки щодо цього питання, використати отримані дані для оперативного реагування на зміни інформаційних вимог користувачів. Тому наша бібліотека планує продовжувати роботу, направлену на оцінку якості представлених інформаційних послуг і вивчення своєї ролі й місця в інформаційно-освітньому середовищі університету.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабенко Ж.В. Шляхи вдосконалення інформаційної культури молоді / Ж.В. Бабенко, Карпюк Д.В. // Актуальні питання культурології. Альманах. Наукове товариство „Афіна” кафедри культурології – 2006. – Вип.4. – С.9–13.
2. Барабаш С. Інформаційна грамотність користувача як базова умова ефективного використання інформації // Покликання університет: Збірник наукових праць / відп. ред. О. Гомілко. – К.: РІА „Янко”; „Веселка. – 2005. – С.154–158.

3. Дорофеева О. Удосконалення доступу до галузевого веб-ресурсу / Дорофеева О. / Бібліотечний Вісник. – 2010 – №1. – С. 3–9.

4. Колесникова Т. Сучасна бібліотека вищої школи очима студентів: за результатами соціологічного дослідження / Вісник книжкової палати. – 2009. – №7. – С.26–29.

5. Прач В.С. Формування інформаційної компетентності особистості в шкільних бібліотеках // Управління школою. – 2010.– №10. – вкладка.

6. Чернуха О. Інформаційна культура майбутніх учителів // Директор школи. Україна. – 2010. – №3. – С. 32–36.

7. Щедрина М.А., Коксина Н.В. Социологический анализ как элемент системы мониторинга информационного поведения пользователей // Науч. и техн. б-ки, 2007. – №8.

УДК: 027.7:001

Г.П. СЕМЕНЮК

*заступник директора
наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету*

НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РДГУ: ТРАДИЦІЙНІ НАПРЯМКИ ТА СУЧАСНІ ПРІОРИТЕТИ

Резюме. *В статті висвітлюються основні напрями наукових досліджень, спрямованих на вивчення ресурсів бібліотеки, розвиток видавничої справи, здійснення аналітичних і соціологічних досліджень.*

Ключові слова: *науково-дослідна робота, історико-краєзнавчі дослідження, соціологічні дослідження, науково-методична робота, науково-видавнича діяльність.*

Одне з основних місць у діяльності наукової бібліотеки РДГУ займає наукова робота. З огляду на завдання, які стоять перед вищою освітою, нашим університетом, а також бібліотечно-бібліографічною та книгознавчою наукою, ми маємо підстави визначити головні напрями своєї наукової діяльності: науково-дослідна діяльність, науковий аналіз, видавнича діяльність, науково-методична робота. Перелічені напрями притаманні практично всім функціям бібліотечної справи. Це і є робота з фондом, довідково-пошуковим апаратом,

Зміст

1. <i>Грипич С. Н.</i> СУЧАСНА БІБЛІОТЕКА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЯК ЦЕНТР ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО, НАУКОВОГО ТА КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКОГО ПРОЦЕСІВ	3
2. <i>Тарасюк Г. М.</i> ІНФОРМАЦІЙНІ ПОТРЕБИ ЯК ОСНОВНИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ФОНДІВ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ	19
3. <i>Шиховцова І. Б.</i> ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРВІСУ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РДГУ	27
4. <i>Луцишина Т. С.</i> БІБЛІОТЕКИ ВНЗ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	32
5. <i>Супрунець М. Р.</i> КОРПОРАТИВНА КАТАЛОГІЗАЦІЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ФОРМУВАННЯ ЄДИНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ	35
6. <i>Буравкова Л. М.</i> ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РДГУ НА ДОПОМОГУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ ОСВІТНЬОГО ТА НАУКОВОГО ПРОЦЕСІВ	42
7. <i>Глушук О. Г.</i> НАУКОВЕ ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН МИСТЕЦЬКОГО СПРЯМУВАННЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ “КУЛЬТУРОЛОГІЯ” У ФОНДАХ БІБЛІОТЕКИ РДГУ	49
8. <i>Білявцева О. В.</i> ІСТОРІОГРАФІЯ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ ДОБИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ У ФОНДАХ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	53

9. <i>Сем'як С. П., Глущик Г. Р.</i> ВІДДІЛИ ОБСЛУГОВУВАННЯ БІБЛІОТЕКИ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ В РАКУРСІ НОВОЇ ПАРАДИГМИ ОСВІТИ	61
10. <i>Лешкевич Г. Д.</i> ВИКОРИСТАННЯ МАРКЕТИНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЧИННИК УСПІШНОГО РОЗВИТКУ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ	65
11. <i>Мельничук Г. П., Боровець К. М.</i> ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА КОРИСТУВАЧІВ – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У РДГУ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ)	70
12. <i>Семенюк Г. П.</i> НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РДГУ: ТРАДИЦІЙНІ НАПРЯМКИ ТА СУЧАСНІ ПРІОРИТЕТИ	74
13. <i>Поліщук С. М.</i> ПРОФЕСІЙНЕ ВДОСКОНАЛЕННЯ БІБЛІОТЕЧНИХ СПЕЦІАЛІСТІВ — ВАЖЛИВА СКЛАДОВА УСПІШНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК ВНЗ	79
14. <i>Бережнюк О. В.</i> РОЛЬ МІСЦЕВИХ ВИДАВНИЦТВ У ФОРМУВАННІ ДОКУМЕНТНОГО ПОТОКУ РЕГІОНУ	85